

GIDA

Konya
Gıda
Sektörünün
Dünü,
Bugünü
Ve Yarını
...

PROJE SAHİBİ

KONYA TİCARET ODASI EĞİTİM VE SAĞLIK VAKFI

PROJE DENETLEYİCİSİ

Hüsamettin GÜNGÖR

Osman Yunus DOĞAN

Nurhan KOYUNCU

PROJE EKİBİ**PROJE KORDİNATÖRÜ**

Ömer Faruk DAĞLIOĞLUGİL

SEKTÖREL BİLGİLER VE İSTATİSTİKİ VERİLER

Konya ABİGEM

DERLEYEN VE HAZIRLAYAN

Konya ABİGEM

1882
KONYA TİCARET ODASI
EĞİTİM VE SAĞLIK VAKFI

T.C.
MEVLANA KALKINMA AJANSI
2016 YILI DOĞRUDAN FAALİYET DESTEĞİ PROGRAMI
KAPSAMINDA

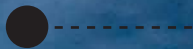
KONYA TİCARET ODASI EĞİTİM VE SAĞLIK VAKFI
ÜNİVERSİTE - SANAYİ İŞBİRLİĞİ İLE KONYA’NIN
YATIRIM VE TANITIM PROJESİ

MART 2017

HAZIRLAYAN
KONYA ABİGEM

Bu katalog T.C. Mevlana Kalkınma Ajansı 2016 Yılı Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında desteklenen
‘Üniversite - Sanayi İşbirliği ile Konya’nın Yatırım ve Tanıtım’
projesi kapsamında hazırlanmıştır.
T.C. Mevlana Kalkınma Ajansı’nın görüşlerini yansıtmaz.

1882

KONYA TİCARET ODASI
KONYA CHAMBER OF COMMERCE

KONYA TİCARET ODASI
TYTAP KONYA ULUSLARARASI
Fuar Merkezi

Giriş / Entrance

KONYA TİCARET ODASI
TYTAP KONYA ULUSLARARASI
Fuar Merkezi

KONYA TİCARET ODASI
TYTAP KONYA ULUSLARARASI
Fuar Merkezi

Anadolu'da yeni üretim merkezlerinin oluşturulmaya başlanması son otuz yılda kazandığımız en büyük avantajlardan biri. Bu noktadan hareketle Anadolu'nun üretim yükünü çekecek merkez şehirlerden bir tanesi de ekonomik gelişimi ve potansiyeli ile Konya. Konya, sanayileşmede kısa bir geçmişe sahip olan, son on beş yılda gerçekleştirdiği hamleler ile bugün dünyaca tanınan bir üretim ve ticaret merkezi haline gelen, dünyaya açılan firmaları, modern ve bilimsel üretimi ve ticareti, üniversiteleri, organize sanayi bölgeleri ve uluslararası fuar merkezi ile Türkiye'nin örnek şehirlerinden biri. Tarihi birikiminden aldığı kültürel mirasını bugünlere taşıyan, dünyaya barış, kardeşlik ve insan sevgisi mesajlarının verildiği, birlik ve beraberliğin yaşam felsefesi haline geldiği, tevazunun ve nezaketin yüzyıllarca hüküm sürdüğü müstesna bir şehir olan Konya, kamu kurumları, sivil toplum kuruluşları, odaları ve borsası ile oluşturduğu birlik ruhuyla şehrin ekonomik, sosyal ve kültürel anlamda gelişmesini sağladı. İşsizliğin yüzde 5'in altında olduğu Konya'nın en büyük başarılarından biri de son yıllarda hızla artan ihracatı. 178 ülkeye ihracat yapan, 2001 yılı Türkiye ihracatından aldığı pay %03 ve ihracat tutarı 100 milyon dolar olan Konya'nın on beş yılda ihracatı % 1.500 oranında artarak 1.5 milyar dolar seviyelerine yükseldi ve Türkiye ihracatından aldığı pay % 1'in üzerine çıktı. Son on beş yılda ihracatta Türkiye ortalaması 5 kat artarken,

Konya ihracatını 15 kat artırarak dünya çapında bir başarı öyküsü yazdı. Bugün Konya, önümüzdeki on yıl içinde Türkiye ihracatından % 3 pay alacak potansiyele sahip. Tek bir sektör yerine birçok farklı sektörde üretim yapılmasına imkan sunan Konya sanayisi uluslararası rekabette şehrimize büyük bir avantaj sağlarken, Konya, Gıda, Makine, Mobilya, Otomotiv Yedek Parça, Plastik, Araç Üstü Ekipmanları ve Asansör, Ayakkabı-Tekstil, ve Tarım Makinaları sektörlerinde düşük maliyetli ve daha kaliteli ürünler sunarak dünya piyasasında varlığını hissettiriyor. Tarihi ve kültürel birikimi, coğrafi özellikleri ve girişimcileri ile son dönemlerde Türkiye'nin yüksek ekonomik performans gösteren şehirlerinden biri olan, bölgesinin merkezi konumunda bir şehir olarak ülkemiz hedeflerine büyük katkı sağlayarak ekonomide yükselişini sürdüren Konya, sosyo-ekonomik avantajları ile yabancı yatırımcılar ve işadamları için birçok fırsat sunuyor.

Selçuk ÖZTÜRK
Konya Ticaret Odası
Yönetim Kurulu Başkanı

İÇİNDEKİLER

- 5. Önsöz
- 8. Genel Bakış
- 12. Neden Konya?
- 14. Türkiye’de Gıda Sektörü
- 23. Konya’da Gıda Sektörü
- 34. Alt Sektör Bazında Üretim Grupları
- 38. Konya Gıda Sektöründe
Dış Ticaret
- 39. Gıda Sektöründe Yatırım Teşvik Uy-
gulamaları
- 45. Sektörel Avantajlar
- 49. Yatırım İçin Konya Çünkü...
- 50. Konya’ya Ulaşım

Konya Gıda Sektörünün Dünü, Bugünü ve Yarını

...

GIDA

Konya'da gıda sektörü, dengeli dağılım gösteren ve gelişen bir sektör

...

GENEL BAKIŞ

Gıda sanayi, dünyanın en büyük sanayilerinden biri olup; insanların yaşamlarını sürdürebilmeleri için gerekli olan çok çeşitli besin maddelerinin üretilmesi, işlenmesi, çeşitlendirilmesi ve değerlendirilmesi süreçlerini kapsıyor. Toplanan/hasat edilen sebze, meyve, endüstri bitkileri ve tahıllar, çeşitli kaynaklardan sağlanan etler, süt, yumurta ve benzeri gıda maddeleri tesislerde değişik şekilde işlenip ambalajlanarak nihai tüketicilere sunuluyor. Gıda sektörünün bir diğer özelliği de geri ve ileri bağlantı etkisinin yüksek olması. Bilindiği gibi geri bağlantı etkisi; bir sektörün bir birim mal üretebilmek için diğer sektörlerden ne kadar girdi talep ettiğini ifade ediyor. Bu yönüyle, üretim sürecinde hem tarım hem de sanayi sektörlerine yönelik yarattığı hammadde ve ara malı yanında makine ve teçhizat talebiyle de, gıda ve içecek sanayi yüksek bir geri bağlantı etkisi ortaya çıkarıyor.

Gıda sektörü her dönem yükselişte

...

Üretim süreci sonrası pazarlama ve dağıtım gibi ihtiyaçların doğması ise hizmetler ve ulaştırma sektörüne yönelik talebin doğmasına yol açıyor. Bu durum ise sektörün yüksek ileri bağlantı etkisi olduğunun en önemli göstergesi. Türkiye’de gıda ürünleri sektörü, Cumhuriyet’in kuruluş yıllarından itibaren imalat sanayi içinde en hızlı gelişen sektörlerden biri oldu. Gıda ürünleri sektöründe daha büyük ölçekli kamu işletmeleri yanında, küçük ölçekli özel sektör işletmeleri de faaliyetlerini ve gelişimlerini sürdürdüler. İhracata yönelik sanayileşme modelinde; 1980’li yıllardan itibaren dış ticarete yönelik düzenlemelerle gıda sektörünü de etkileyen önemli değişiklikler yapıldı, gıda ve tarımsal ürünlerin dış ticareti büyük ölçüde serbestleştirildi. Türkiye’de, gıda ürünleri sanayi daha çok iç piyasaya yönelik yapılmış olmakla birlikte sektörün ihracatı da artış trendi gösteriyor. Özellikle Avrupa Birliği ile uyum çalışmaları, gıda sektörü ürünlerinin rekabet gücünü giderek artırıyor. Sektörün, dış pazarlarda dinamik

koşullara uyum sağlayarak varlığını sürdürebilmesi için gereken; dünya standartlarında yeni teknolojilerle üretim ve kalite kontrolü yapılması, ar-ge faaliyetlerine önem verilmesi ile markalaşma yolunda üretim ve pazarlama tekniklerinin yoğun olarak kullanılması sayesinde gıda sektörü oldukça güçlü bir konuma geldi. Konya’da gıda sektörü, tarımdan sağladığı bitkisel ve hayvansal kökenli hammaddelere uyguladığı bir veya daha fazla işlemle, raf ömrü uzayan ve tüketime hazır ürünlere dönüşen bir imalat sanayi kolu olmayı başardı ve giderek büyüdü. Diğer sektörlerden farklı olarak ilin tümünde homojen dağılım gösteren Konya gıda sektöründe son yıllarda büyük gelişmeler yaşandı. Özellikle; un, şeker-şekerleme, kuruyemiş, süt ve süt ürünleri, makarna, irmik ve yem gibi alt sektörler giderek gelişti. Konya’nın, bugün hemen hemen bütün ilçelerinde gıda sektörüne ait bir üretim tesisi bulunuyor.

**Arazi
verimli,
toprak
bereketli**

...

Yetiřmiř insan gücü, Ar- Ge ve inovasyon destekli üretim ...

NEDEN KONYA?

Konya, sahip olduğu coğrafi ve jeopolitik konumu nedeniyle Türkiye’de; gıda sektöründe adeta bir üst konumunda.

Toplam 4.081.351 hektar olan Konya arazisinin neredeyse yarısını tarım arazileri oluşturuyor. Türkiye’de; toplam tarım alanlarının % 8’i ile tarla bitkisi üretim alanlarının % 7,6’sının, biçerdöverlerin % 10’u ile traktörlerin % 5’inin Konya’da bulunması Konya’yı sektörde öne çıkarıyor.

%62’si sulanabilir arazi olarak görülen ve 2023 yılı itibarıyla yaklaşık 730,000 hektar arazinin sulanmasının öngöröldüğü Konya’da, iklim ve toprak yapısı; meyvecilik, tarla ziraatı, organik tarım ve diğeri tarım alt sektörlerindeki yetiştiriciliğe uygun.

Konya, büyükbaş ve küçükbaş hayvan yetiştiriciliğinin verimli yapılabilmesi için gerekli mera alanlarına (761.461 ha) ve yem bitkisi üretimi için geniş arazilere de sahip. Aynı zamanda, Türkiye'deki ilk Organize Hayvancılık Bölgesi(210 hektar) Konya'da bulunuyor.

Konya, 31 ilçede, 111.479 çiftçisi ile fiilen tarım sektöründe faaliyet gösterirken, sertifikalı üretimden organik tarıma geniş bir yelpazede üretim çeşitliliği sunuyor. 1.315 kişinin organik tarımla uğraştığı Konya'da, organik tarım konusunda üretici sayısı ve üretim miktarları her yıl düzenli olarak artış gösteriyor.

Sahip olduğu doğal kaynakların yanı sıra, tarımsal üretimde var olan tecrübeli çiftçiler, çiftçi örgütlerinin varlığı (kooperatif, dernek, birlik... vb.), her türlü tarımsal girdinin Konya'da yetiştiriliyor olması

sektörün gelişip serpilmesinde önemli faktörler arasında yer alıyor.

Gıda sektöründe en önemli unsurlardan biri de donanımlı işgücü. Dolayısı ile işgücünün eğitimini sağlayacak altyapı stratejik bir öneme sahip.Konya'da mevcut meslek lisesinin fazlalığı ve her yıl yaklaşık 8.180 mezun vermesi, şehirde bir çok üniversite ve teknik eğitim fakültesinin bulunması sektörün ihtiyaç duyduğu eleman ihtiyacını karşılama açısından olumlu faktörlerden sadece birkaçı. Bunun yanında, Konya'da, bir çok meslek edindirme kursu da bulunuyor.

Kurumlar arası uyum avantajına da sahip olan Konya'nın çeşitli bölgelere ulaşım ağının bulunması lojistikaçısından ticareti kolaylaştıran bir etmen olarak görülüyor.

**Türkiye'deki
ilk ve tek
sıvı şeker
tesisi
Konya'da**

...

Türkiye, tarımda dünyada ilk 10'da

...

TÜRKİYE'DE GIDA SEKTÖRÜ

Türkiye için stratejik öneme sahip olan gıda ve içecek imalatı; üretim değeri, istihdama sağladığı katkı, ihracatı ve dış ticareti karşılama oranı ile Türkiye'nin gözde sektörleri arasında yer alıyor.

Gıda sanayi, dünyada olduğu gibi,Türkiye'de de sürekli değişim ve gelişim içinde.Son dönemlerde, çeşitli nedenler yüzünden gıda hammadde kaynaklarının arzındaki dalgalanmalar ile büyük ölçüde buna bağlı fiyat değişimleri, var olan hammadde kaynaklarının daha verimli ve etkili kullanılmasını zorunlu kılarken, iç ve dış talebin değişmesi, gıda sanayiini daha yenilikçi olmaya ve ileri teknolojiler kullanmaya teşvik etti. Söz konusu nedenler gıda sanayiini;gıda güvenilirliği, çevre bilinci, gıda ticareti ve gıda işletmelerinin rekabet edebilirliklerini de göz önünde bulundurmaya sevk etti.

Türkiye gıda sektörünün gelişmesini sağlayan bir başka olgu da, gelir ve tüketim anlayışına bağlı olarak toptancı ve perakendecilerin gıda işletmelerinden daha yüksek standartlarda üretim talep etmeleri.

Değişimle beslenen canlı bir sektör...

Bu durum sektördeki yatırımlarla birlikte gelişmeleri de tetikliyor.

Türkiye farklı iklim özelliklerine sahip bölgeleri ile hem verimli toprakları hem de geniş bir ürün yelpazesini bünyesinde barındırıyor. Türkiye’de, toplam nüfusun % 45’i tarım kesiminde yer alırken, bu kesim toplam üretimin yaklaşık % 13’ünü gerçekleştiriyor.

Gıda sanayiindeki işletme sayılarının alt sektörlere dağılımına bakıldığında; sanayinin % 65’ini un ve unlu mamuller, % 12’sini meyve-sebze işleme, % 11’ini süt ve süt mamulleri, % 3,5’inibitkisel yağ ve margarin, % 3’ünü şekerli mamuller, % 1’ini et mamulleri ve % 4,5’lik kısmını tasnif dışı gıdalar, alkolsüz içecekler ve su ürünleri sanayiinin oluşturduğu görülüyor. Türkiye’nin toplam ihracatının yaklaşık % 10’luk kısmını, gıda ürünleri ve içecek, tarım, hayvancılık ve balıkçılık alanlarında yapılan üretim oluşturuyor.

62 milyar ABD dolarlık tarımsal hasılası ile dünyanın 7’nci büyük tarım ülkesi olan Türkiye, özellikle organik tarım alt sektöründe ürettiği sertifikalı organik gıda ürünlerinin neredeyse tamamını (yaklaşık

%85’ini) başta Avrupa olmak üzere farklı ülkelere ihraç ediyor.

Son dönemde dış pazara yönelik, helal gıda konusunda gerekli sertifikasyonlar sağlanırken, Türkiye, gıda ürünlerinin yeni pazarlara ulaşmasında önemli bir kanal görevi de üstleniyor.

Günümüzde Türkiye; gıda ürünlerinin üretimi, işlenmesi ve Avrupa ile Ortadoğu pazarlarına ihraç edilmesi konularında bölgesel üs konumunda. Türkiye yıllık 1 milyar ABD dolarlık un ve un ürünleri ihracatı ile un ve un ürünleri ihracatçısı ülkeler arasında dünyanın birincisi ve yine makarna ihracatçısı ülkeler arasında yıllık 500 milyon ABD dolarlık ihracatla dünya ikincisi...

Son yıllarda ülkemizde hızla büyüyen gıda pazarı, gelişime açık yapısıyla yabancı şirketlerin de ilgi odağı haline geliyor. Türkiye’nin yenilikleri çok hızlı benimseyen bir ülke olması ve tüketicinin artan ilgisi, yabancı şirketlerin bu alandaki yatırımlarını artırma kararı almasında da önemli bir faktör.

**Ortak
akılla
beslenen
güçlü
iş birliği
...**

- **Özel
sektörün
yatırımlarıyla
gıda sektörü
artık çok daha
güçlü...**

Gıda ve içecek sanayi; yatırım,
üretim ve istihdam
yapısı ile **ülke ekonomisinin**
en dinamik sektörlerinden
biri...

Konya
gıda
sektöründe
Türkiye'nin
en
büyükleri
arasında
...

Özel
sektörün
yatırımları
ile gıda
sektörü
artık çok
daha
güçlü...

KONYA'DA GIDA SEKTÖRÜ

Gıda sektöründe üretimin, hammaddeye yakın yerde yapılması gerekliliği, bir sanayi kümelenmesinden çok, tarımsal üretim ya da yetiştiricilik ile dikey entegrasyonun (tarım-sanayi işbirliğinin) iyi kurulduğu yerlerde üretim yapılmasının daha önemli kılıyor. Türkiye'nin tahıl ambarı olarak bilinen Konya'da, çok sayıda tahıl ürünleri işleme tesisi, un fabrikası, yem tesisleri ile şeker pancarı üretimiyle paralel 4 adet şeker fabrikasının bulunması bunun en güzel örneklerinden biri.

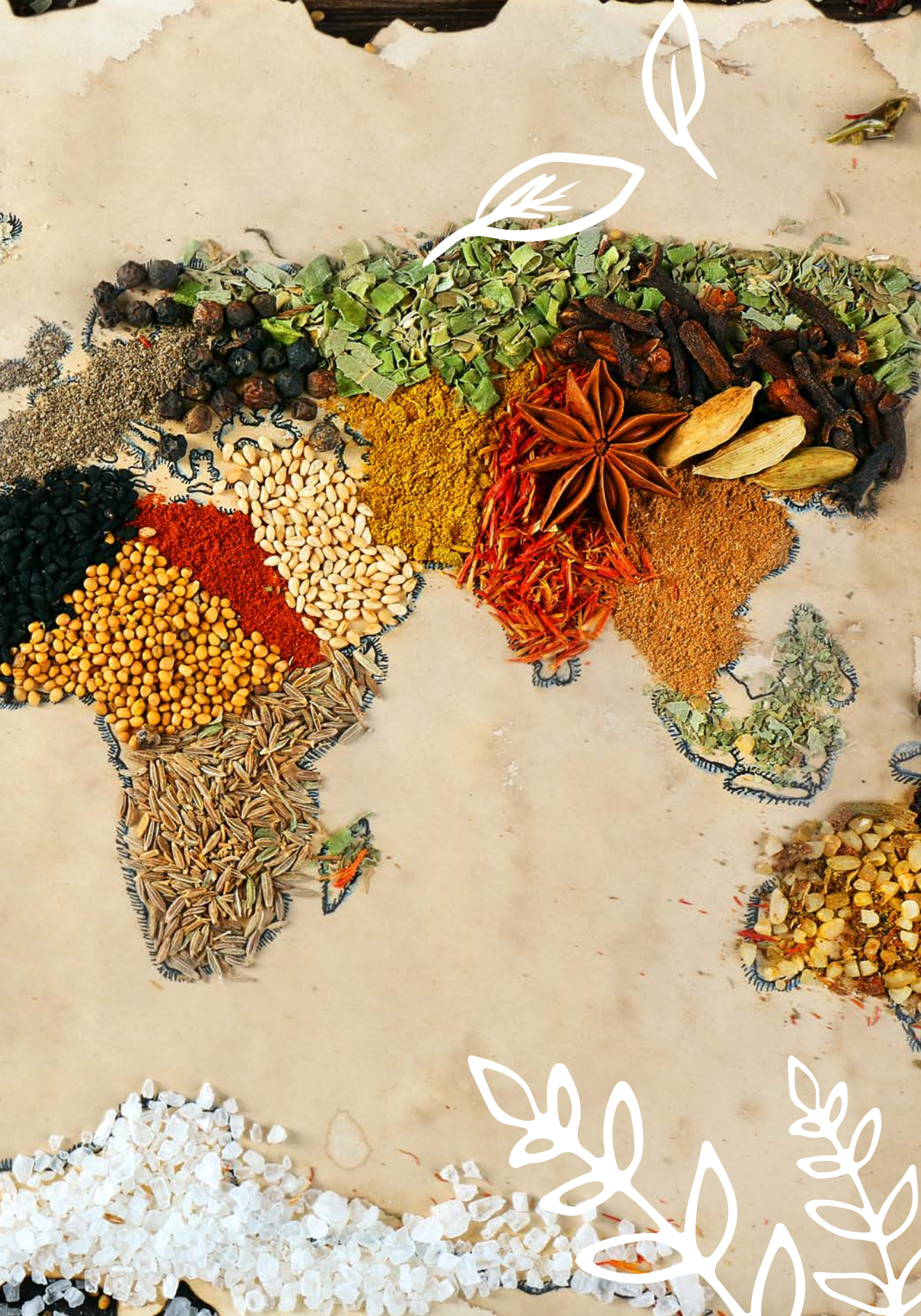
1990'lı yılların başından itibaren özelleştirme süreci sonunda kamu sektörü, gıda sektöründe yerini tedrici olarak özel sektöre bıraktı. Gıda ürünleri imalatında, şeker ve çay alt sektörleri dışında gıda sektörü tamamıyla kamu sektöründen özel sektöre doğru yapılanma içine girdi. Konya gıda sektöründeki firmaların yüzde 53'ü şahıs, yüzde 41'i limited ve yüzde 6'sı anonim şirket niteliğinde. İmalat sanayiindeki firmalarda anonim ve limited şirket yapısı öne çıkarken, toptan/perakende ticaret firmalarında şahıs şirketi daha ön planda. Sektörel açıdan değerlendirildiğinde, en fazla anonim şirketin un imalatı ve bakliyat sektöründe olduğu görülürken, tohum, süt ve süt ürünleri imalatı firmalarında ise en yaygın olanı limited şirket yapısı.

İstanbul Sanayi Odası tarafından 2015 yılı için açıklanan ve üretimden net satışlara göre belirlenen "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" arasında yer alan 10 Konya firmasından 5 tanesi; aynı şekilde, İstanbul Sanayi Odası tarafından 2015 yılı için açıklanan ve üretimden net satışlara göre belirlenen "Türkiye'nin İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" arasında yer alan 13 Konya firmasından 8'i gıda sektöründe faaliyet gösteriyor.

Yıllar itibarıyla firmaların satışlarının yüzdesel dağılımına bakıldığında; hem imalat hem de toptan/perakende ticaret firmalarında son 3 yılda, ihracatın payının arttığı görülüyor. Alt sektör bazında en fazla ihracatın un imalat sektöründe yapıldığı görülüyor.

Yumuşak şeker, sert şeker, çikolata, un, kuruyemiş, bakliyat, sıvı yağ ve yumurta olarak alt sektörlerle ayırabileceğimiz Konya gıda sektöründe, "Türkiye-Konya Gıda Sektörü, Kayıtlı İşletme/Kurulu Kapasite" karşılaştırması aşağıdaki tabloda yer alıyor.

Tablo 1: Alt Sektörler Bazında Türkiye ve Konya Görünümü

Kaynak: TOBB Envanter, 2016

Sektör	Türkiye/ Konya	Kayıtlı İşletme Sayısı	Kurulu Kapasite (ton)
Çikolata (180690)	Türkiye	319	596.427
	Konya	49	55.542
	Payı (%)	15,4	9,3
Kuruyemiş (200819)	Türkiye	906	2.576.354
	Konya	15	19.032
	Payı (%)	1,6	0,7
Sıvı Yağ (151219)	Türkiye	58	2.717.475
	Konya	2	...
	Payı (%)	3,4	...
Un (110110)	Türkiye	680	27.482.425
	Konya	46	2.354.131
	Payı (%)	6,8	8,6
Yumuşak Şeker (17049061)	Türkiye	33	79.2345
	Konya	11	9.894
	Payı (%)	33.3	12,5

Konya'da Gıda Sanayi Sektöründe ana üretim grupları aşağıdaki gibi gruplandırılabilir:

1. Etin işlenmesi ve saklanması ile et ürünlerinin imalatı

- Etin işlenmesi ve saklanması
- Kümes hayvanları etlerinin işlenmesi ve saklanması
- Et ve kümes hayvanları etlerinden üretilen ürünlerin imalatı

2. Balık, kabuklu deniz hayvanları ve yumuşakçaların işlenmesi ve saklanması

- Balık, kabuklu deniz hayvanları ve yumuşakçaların işlenmesi ve saklanması

3. Sebze ve meyvelerin işlenmesi ve saklanması

- Patatesin işlenmesi ve saklanması
- Sebze ve meyve suyu imalatı
- Başka yerde sınıflandırılmamış meyve ve sebzelerin işlenmesi ve saklanması

4. Bitkisel ve hayvansal sıvı ve katı yağların imalatı

- Sıvı ve katı yağ imalatı
- Margarin ve benzeri yenilenebilir katı yağların imalatı

5. Süt ürünleri imalatı

- Süthane işletmeciliği ve peynir imalatı
- Dondurma imalatı

6. Öğütülmüş tahıl ürünleri, nişasta ve nişastalı ürünlerin imalatı

- Öğütülmüş hububat ve sebze ürünleri imalatı
- Nişasta ve nişastalı ürünlerin imalatı

7. Fırın ve unlu mamuller imalatı

- Ekmek, taze pastane ürünleri ve taze kek imalatı
- Peksimet ve bisküvi imalatı; dayanıklı pastane ürünleri ve dayanıklı kek imalatı
- Makarna, şehriye, kuskus vb. unlu mamullerin imalatı

8. Diğer gıda maddelerinin imalatı

- Şeker imalatı
- Kakao, çikolata ve şekerleme imalatı
- Kahve ve çayın işlenmesi
- Baharat, sos, sirke ve diğer çeşni maddelerinin imalatı
- Hazır yemeklerin imalatı
- Homojenize gıda müstahzarları ve diyetetik gıda imalatı
- Başka yerde sınıflandırılmamış diğer gıda maddelerinin imalatı

9. Hazır hayvan yemleri imalatı

- Çiftlik hayvanları için hazır yem imalatı
- Ev hayvanları için hazır gıda imalatı

**Konya
gıda
sektörünün,
yurt içi ve
yurt dışı
pazardaki
potansiyeli
her geçen
gün
artıyor
...**

Konya gıda sanayi tarafından imal edilen ve çeşitlilik gösteren ürünlerse şu şekilde;

30

Tablo 2: Konya İlinde Gıda Sektöründe Üretim Grupları

Süt Ürünleri

- Süt pastörizasyonu, tereyağı, kaşar peyniri, tulum peyniri, yoğurt, lor, beyaz peynir, dondurma, vd.

Et Ürünleri

- Mezbaha, et parçalama, ve şoklama, salam, sucuk, pastırma ve köfte imalatı, vd.

Bitkisel Ürün İşleme - Bakliyat

- Bakliyat eleme ve paketleme
- Patates cipsi, patates çerezi, patates unu ve kaba unları
- Sebze ve meyve konserveleri (salça, domates püresi dahil)
- Meyve ve sebzelerden jöle, pekmez, marmelat, reçel, pestil imalatı dahil
- Baharat ve tıbbi bitkilerden mamül ürünler
- Pirinç, pirinç ezmesi, pirinç patlağı ve pirinç unu
- Bitki özsu ve ekstraları ile peçtik maddeler, müsilaj ve kıvam artırıcı maddeler (kola konsantresi, malt özü, meyan balı dahil)

Sıvı Yağlar

- Ayçiçek yağı
- Mısır yağı
- Yenilebilir diğer tüm bitkisel sıvı yağ (soya, susam, haşhaş, pamuk, fındık, kolza, hardal vb. yağlar)

Tahıl Ürünleri - Un Ve Un Ürünleri

- Un ve değirmencilik ürünleri: Öğütülmüş tahıl ürünleri, irmik, un ve kepek imalatı
- Ekmek imalatı,
- Yufka,
- Unlu mamüller ve pasta imalatı,
- Baklava ve börek imalatı
- Makarna,
- Şehriye, kuskus ve benzeri ürünler (doldurulmuş veya dondurulmuş olanlar dahil)
- Peksimet,

- Bisküvi, gofret, dondurma külahı, kağıt helva vb. ürünleri
- Tatlandırılmamış dayanıklı hamur tatlıları (pişirilmiş olsun olmasın tatlandırılmamış kadayıf, baklava vb.) (yufka imalatı dahil)

Şeker Ve Şekerleme

- Pancardan şeker (sakkaroz) ve şeker ürünleri imalatı veya bunların rafine edilmesi ile elde edilen ürünler (sıvı şeker ve melas üretimi dahil)
- Küp şeker, pudra şeker
- Lokum,
- Cezerye,
- Pişmaniye,
- Helva,
- Karamel,
- Koz helva
- Susamın işlenmesi, tahin ve tahin helvası
- Şekerlemeler ve şeker pastilleri (bonbon şekeri, Konya şekeri, vb.)
- Suni bal, karamela, vb.

Çikolata

- Çikolata ve kakao içeren şekerlemeler imalatı
- Kokolin şekerlemeler
- Kakao tozu, kakao ezmesi/hamuru ve kakao yağı ürünleri
- Sürülerek yenebilen kakaolu ürünler

Kuruyemiş

- Kavrulmuş, tuzlanmış vb. şekilde işlem görmüş sert kabuklu yemişler ile bu meyvelerin püre ve ezme ürünleri (pişirilerek yapılanlar)
- Leblebi imalatı ile kavrulmuş çekirdek, yerfıstığı, vb.
- Sert kabuklu ürünlerin kabuklarının kırılması ile elde edilen ürünler

Yumurta

- Paketlenmiş Yumurta
- Sıvı Yumurta
- Yumurta albümini

ALT SEKTÖR BAZINDA ÜRETİM GRUPLARI

Un ve Unlu Ürünler İmalat Sanayi:

Türk halkının gıda tüketim alışkanlıklarında vazgeçilmez bir yere sahip olan ekmek, makarnave pastane ürünleri gibi, gıda maddeleri imalatının en önemli girdisi olan un imalatı, Türkiye’de tarıma dayalı sanayi kollarının en eskilerinden birisi olarak biliniyor. Un imalat sektöründe, Türkiye’nin önde gelen illerinden biri olan Konya’da üretilen un, son kullanıcıya toptancı, bayi veya distribütörler vasıtasıyla ulaştırılıyor.

Unlu ürünler olarak ekmek imalatı, yufka, kurabiyeler ve pasta imalatı, baklava ve börek imalatı, öğütülmüş tahıl ürünleri, makarna, şehriye, kuskus, irmik, un ve kepek imalatı ana ürünler olarak Konya’da yaygın olarak üretmekte, Türkiye’nin dört bir tarafında tüketilmekle beraber aynı zamanda dünyanın çeşitli yerlerine de ihraç ediliyor.

Türkiye’de un sanayii kurulu kapasitesinin % 8,6 sını oluşturan Konya un imalat sanayii, istihdam açısından da değerli bir konuma sahip.

Çikolata ve Şekerleme Grubu:

Ağırlıklı hammaddesi dışa bağımlı olan çikolata sektörü, Konya ekonomisi için önem taşıyor. Türkiye’deki toplam kurulu kapasitenin yaklaşık % 9,3’ü ve kayıtlı 49 adet işletmesi ile Konya çikolata sektörü, sadece yurtiçi değil özellikle yurtdışı pazar açısından da oldukça büyük bir potansiyele sahip.

Konya’da, bir tanesi şehir merkezi, diğerleri Çumra, Ereğli ve Ilgın’da olmak üzere 4 adet şeker fabrikası bulunuyor. Bu fabrikalar ülkedeki şeker üretiminin yaklaşık % 34’ünü karşılıyorken, Türkiye’nin şekerli ürün dış ticaretine bakıldığında da Konya’nın ilk beş şehirden birisi olduğu görülüyor.

Sektörde, sert şeker ve şekerli mamuller üretim tesislerinin devamında kurulan üretim bantlarıyla geleneksel ürünler de üretiliyor. Helvada; Antep fıstıklı, sade, kakaolu ve fındıklı helva olmak üzere pazarın isteğine göre değişik gramajda ve çeşitte üretim yapılıyor. Lokumda; Antep fıstıklı, fındıklı, sade, güllü, naneli, gayseli, susamlı, nar aromalı, damla sakız aromalı, çikolata kaplı antep fıstıklı ve çikolata kaplı fındıklı lokum çeşitleri; tahinde bozkır usulü esmer tahin ve beyaz tahin çeşitleri bulunurken, susamda ise beyaz susam, simit susamı, pastalık susam ve bisküvili susam üretiliyor.

Öte yandan çikolata ve kakao içeren şekerlemeler, kokolin şekerleme ürünleri, sürülerek yenebilen kakaolu ürünler, kakao tozu, kakao ezmesi/ hamuru ve kakao yağı ürünleri ile suni bal, karamela bu grup ürünler arasında Konya’da önemli üretim kollarıdır...

Ayrıca şekerleme grubunda, glikoz şurubu içermeyen üretilen birçok farklı tatlarla zenginleştirilmiş bisküvi, gofret, kek, tuzlu atıştırmalık çeşitlerinden oluşan geniş bir ürün yelpazesi bulunuyor. Atıştırmalık pazarına sürülen bu ürünler, Türkiye'deki yaygın dağıtımın yanı sıra Ortadoğu, Afrika, Amerika, Asya ve Avrupa ülkelerine de ihraç ediliyor. Türkiye'deki mevcut yumuşak şeker üretim tesislerinin 1/3 oranında kayıtlı işletmeleri ile Konya, toplam kurulu kapasitenin 1/8'ine sahip.

Patates Grubu:

2015 yılında Konya ilinde toplam 126.780 dekar alanda 493.748 ton patates üretildi ve Konya bu üretimle Türkiye toplam patates üretiminin %10.4'ünü karşılayarak Türkiye ikincisi oldu. Buğday, arpa, şeker pancarı gibi birçok üründe söz sahibi olan Konya, artan kalite ve rekoltesiyle patates üretiminde de marka olma yolunda emin adımlarla ilerliyor. Gelişen sanayisinin yanı sıra, tarımda da atılımlar yapmaya devam eden Konya'da üretilen patates cipsleri, özellikle Orta Doğu'ya ihraç ediliyor.

Kuruyemiş Grubu:

Türkiye, sahip olduğu uygun coğrafi koşullar ve iklimi itibarıyla diğer tarım ürünlerinde olduğu gibi kuruyemiş sanayinin ham maddesi olan tarımsal ürünlerin üretimi konusunda da

oldukça şanslı. Çok çeşitli, aynı zamanda dünya üzerinde yetiştirildiği diğer bölgelere kıyasla daha lezzetli kuruyemişler yetişen ülkemizde Konya'nın, farklı ürün segmentleri ve işlenmesiyle kuruyemiş sektörüne olan katkısı her geçen gün artarak devam ediyor. Sektörde faaliyet gösteren firmaların yapmış oldukları yeni yatırımlarla tesislerini modern vedaha kaliteli üretim yapılabilir duruma getirmiş olmaları, kalite ve sağlıklı üretim belgesi olan firma sayısının artması sektörü çok daha güçlü hale getiriyor.

Özellikle farklı şekerlemelerin kuruyemişle birlikte işlenmesi ile elde edilen ürün grupları gençler arasında da kuruyemiş tüketimini yaygınlaştırırken, üzerinde katkı bulunmayan, tamamen doğal tandır leblebisi, Konya'nın en fazla ilgi gören ürünü olarak sektörde yerini alıyor.

Konya, kuruyemiş işleme, paketlenme, toptan ve perakende satış ağları gibi konularda da son yıllarda hızla gelişiyor.

**Geniş
araziler
her çeřit
řretime
uygun**

...

KONYA GIDA SEKTÖRÜNDE DİŞ TİCARET

Türkiye tahıl üretiminin % 10'luk kısmı Konya'da yapılıyor. Un, tuz ve şeker üretiminde lider olan Konya, Türkiye tuz ihtiyacının % 65'ini karşılıyor.

Konya gıda sektöründe; tahıl, başka yerde sınıflandırılmamış bitkisel ürünler, hayvansal ürünler ve işlenmiş sebze/ meyve ihracatında, ortalama olarak son beş yılda, yıllık değer yaklaşık 100 milyon ABD doları, öğütülmüş tahıl ürünleri yaklaşık 50 milyon ABD doları, kakao ve şekerleme ürünleri 50 milyon ABD doları ve bitkisel ve hayvansal yağlar ise yaklaşık 5,5 milyon ABD doları olarak şekillendi.

Gıda ürünleri ihracatında; Ortadoğu, Afrika, Orta Asya, Kafkaslar ve Balkan ülkelerinin yanı sıra, Uzakdoğu ve Güney Amerika'da bulunan orta gelir düzeyindeki yeni ülkelerde büyük bir pazar potansiyeline sahip. Ayrıca, şeker ve şekerleme ithal eden; Endonezya, Güney Kore, Malezya, Bangladeş, Vietnam ile Güney Amerika ülkeleri Konya için yeni ihracat pazarları. Bunun yanında, Konya, sahip olduğu yüksek üretim kapasiteli yumurta ürününü en iyi şekilde değerlendirmek amacıyla Ortadoğu ülkelerini içeren pazarları da kazandı.

Konya gıda ürünlerinin ihracatı konusunda yeni hedef pazarların belirlenmesi, hedef pazarlara göre ürün çeşitlendirilmesi ve taleplerin değerlendirilmesi çalışmaları ile her geçen gün yeni pazarlara açılımlar sağlanıyor.

Tablo 3: Konya'dan Gıda Ürünleri İhracatı Yapılan Ülkeler Kaynak: TÜİK

Fransa
Hollanda
Almanya
İtalya
İrlanda
İngiltere
Danimarka
Yunanistan
İspanya
Belçika
Norveç
İsveç
Avusturya
İsviçre
Letonya
Polonya
Çek Cumhuriyeti
Romanya
Bulgaristan
Arnavutluk

GIDA SEKTÖRÜNDE YATIRIM TEŞVİK UYGULAMALARI

Ülkemizde uygulanan yatırım teşvik sistemleri şöyle;

- **Genel Teşvik Uygulamaları:** Teşvik edilmeyecek veya teşviki için aranan şartları sağlayamayan yatırım konuları hariç olmak üzere, asgari sabit yatırım tutarı ve kapasiteler üzerindeki yatırımlar bölge ayrımı yapılmaksızın Genel Teşvik Uygulamaları kapsamında destekleniyor.

- **Bölgesel Teşvik Uygulamaları:** Bölgesel Teşvik Uygulamalarında her ilde desteklenecek sektörler, illerin potansiyelleri ve ekonomik ölçek büyüklükleri dikkate alınarak tespit edilirken, bölgelerin gelişmişlik seviyelerine göre yardım yoğunlukları farklılaştırılıyor.

- **Öncelikli Yatırımların Teşviki:** Ülkemizin ihtiyaçları doğrultusunda, tespit edilen alanlarda yapılacak olan yatırımlar, öncelikli yatırımlar olarak belirlenirken, bu yatırımlara 1. 2. 3. ve 4. Bölgelerde gerçekleştirilmiş olsalar dahi 5. Bölgede uygulanan destekler sağlanıyor.

- **Büyük Ölçekli Yatırımların Teşviki:** Raporda ele alınan gıda sektörü büyük ölçekli yatırımların teşvikinde öngörülüyor.

Stratejik Yatırımların Teşviki: İthalat bağımlılığı yüksek olan ara malı veya ürünlerin üretimine yönelik yatırımlar stratejik yatırımların teşviki uygulamaları kapsamında destekleniyor.

Bu kapsamda desteklenecek olan yatırımların sağlaması gereken kriterlerse şu şekilde;

- Asgari sabit yatırım tutarının 50 milyon TL olması,
- Yatırım konusu ürünle ilgili yurt içi toplam üretim kapasitesinin ithalattan az olması,
- Yatırımla sağlanan katma değer in asgari %40 olması,
- Üretilecek ürünle ilgili toplam ithalat değerinin son 1 yıl itibarıyla en az 50 milyon dolar olması.

Bu uygulamalar çerçevesinde yatırımlara sağlanan destek unsurları;

Tablo 4: Yatırımlara Sağlanan Destek Unsurları*

Destek Unsurları	Genel Teşvik Uygulamaları	Bölgesel Teşvik Uygulamaları	Öncelikli Yatırımların Teşviki	Büyük Ölçekli Yatırımların Teşviki	Stratejik Yatırımların Teşviki
KDV İstisnası	Var	Var	Var	Var	Var
Gümrük Vergisi Muafiyeti	Var	Var	Var	Var	Var
Vergi İndirimi		Var	Var	Var	Var
Sigorta Primi İşveren Hissesi Desteği		Var	Var	Var	Var
Yatırım Yeri Tahsisi		Var	Var	Var	Var
KDV İadesi**					Var

*Konya'nın dahil olduğu 2. Yatırım Bölgesinde uygulanmayan faiz desteği, Sigorta Primi (işçi hissesi) desteği ve KDV İadesi dahil edilmemiştir.

**Sabit yatırım tutarı 500 milyon TL' nin üzerinde olan stratejik yatırımlar

Bölgesel Teşvik Uygulamalarında da Konya'nın içinde bulunduğu 2. Bölge için asgari sabit yatırım tutarı 2 milyon TL'den başlamak üzere her bir sektör için ayrı ayrı öngörülüyor. Büyük Ölçekli Yatırımlar için asgari sabit yatırım tutarı 50 milyon TL'den başlamak üzere sektörüne göre farklı büyüklüklerle tanımlanıyor. Stratejik yatırımlar için ise asgari sabit yatırım tutarı 50 milyon TL.

Tablo 5: Konya Yatırım Destek Sistemi (II. BÖLGE)

	Yatırım Başlama Tarihi			
	12.12.2015 Öncesi		01.01.2016 Sonrası	
	OSB İçi	OSB Dışı	OSB İçi	OSB Dışı
Yatırıma Katkı Oranı (%)	25	20	20	15
Vergi İndirimi Oranı (%)	60	55	50	40
Sigorta Primi İşveren Hissesi (yıl)	5	3	3	-
Yatırım Yeri Tahsisi	Bölgesel teşviklerden yararlanacak tüm yatırımlar			
KDV İstisnası	Tüm sektörlerde teşvik belgeli yatırımlar			
Gümrük Muafiyati	Tüm sektörlerde teşvik belgeli yatırımlar			
Bölgesel Asgari Yatırım	2.000.000 TL			

Konya için uygulanan yatırım destek uygulamalarının içerikleri şöyle:

KDV İstisnası: Teşvik belgesi kapsamında yurt içinden ve yurt dışından temin edilecek yatırım malı makine ve teçhizat için katma değer vergisinin ödenmemesi şeklinde uygulanır.

Gümrük Vergisi Muafiyeti: Teşvik belgesi kapsamında yurt dışından temin edilecek yatırım malı makine ve teçhizat için gümrük vergisinin ödenmemesi şeklinde uygulanır.

Vergi İndirimi: Gelir veya kurumlar vergisinin, yatırım için öngörülen katkı tutarına ulaşınca kadar indirimli olarak uygulanmasıdır.

Sigorta Primi İşveren Hissesi Desteği: Teşvik belgesi kapsamında yatırımla sağlanan ilave istihdam için ödenmesi gereken sigorta primi işveren hissesinin asgari ücrete tekabül eden kısmının Bakanlıkça karşılanmasıdır.

Yatırım Yeri Tahsisi: Teşvik belgesi düzenlenmiş yatırımlar için Maliye Bakanlığınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde yatırım yeri tahsis edilmesidir.

KDV İadesi: Sabit yatırım tutarı 500 milyon Türk Lirasının üzerindeki stratejik yatırımlar kapsamında gerçekleştirilen bina-inşaat harcamaları için tahsil edilen KDV'nin iade edilmesidir.

Gıda sektöründe Konya’da alınan Yatırım Teşvik Belgeleri, sektördeki yatırım eğilimini ortaya koyuyor. Gıda sektöründe son yıllarda alınan Yatırım Teşvik Belgeleri ise şu şekilde;

Tablo 6: Konya’da Gıda Sektöründe Alınan Yatırım Teşvik Belgeleri
Kaynak: Ekonomi Bakanlığı verileri, 2016.

Konular/Yıllar	2013	2014	2015
Teşvik Belgesi Sayısı	9	13	8
Toplam Sabit Yatırım (TL)	136.985.997	278.514.532	70.431.000
İthal Makine-Teçhizat (TL)	37.562.690	61.617.513	12.173.456
Toplam İstihdam	517	531	187

Buna göre 2014 yılında gıda sektörüne yönelik alınan toplam 13 teşvik belgesi ile yaklaşık 278,5 milyon TL’lik yatırımlar neticesinde sektörde 531 kişiye istihdam sağlandı.

SEKTÖREL AVANTAJLAR

Sahip olduğu hammadde kaynakları, geniş üretim yelpazesi ve üretim çeşitliliğinde yakından takip edilen teknolojik gelişmeler, Konya'yı sektörde tanınır hale getiren nedenlerden birkaçı.

Geçmişe dayalı sektörel birikimi olan Konya, sahip olduğu genç nüfus ve işgücü temini kolaylığı, bölgede ihtiyaç duyulan tarım mekanizasyon araçlarının büyük bir kısmının yine bölgede imal edilmesi, sahip olduğu girişimci yaklaşımlar ve işletme yönetiminde profesyonel gelişmeler Konya'yı sektörde bir adım öne taşıyor.

Sektörde faaliyet gösteren firmalar lojistik süreçleri, ar-ge ve yenilik çalışmalarına ağırlık verirken, bunu yeni makine veya ekipman alımı suretiyle ve firma dahilinde geliştirerek veya uyarlayarak yapıyorlar.

Böylece, firmaların çalışan sayısı, verimlilikleri ve ürün kaliteleri artarken, maliyetleri azalıyor. Ayrıca, firmaların % 95'inin tescilli markası, % 15'inin de patenti bulunuyor.

Tarımda verimlilik arayışlarının talebi tetiklemesi, gelişmiş kalite yönetimi sistemlerinin (ISO, HACCP, İyi Tarım Uygulamaları... vb.) yaygınlaşması, arazi toplulaştırma çabaları içinde arazilerin büyümesi ve tarımsal üretimin kalite ve hacim olarak sektörü desteklemesi ile potansiyel ihracat pazarlarına olan yakınlığı Konya'nın sahip olduğu diğer avantajlar arasında yer alıyor.

Yabancı sermayenin sektöre ve Konya'ya olan ilgisi; sektörel örgütlenme, kümeleşme ve ortaklık eğiliminin hızlı bir şekilde hayata geçirilmesine olanak sağlıyor.

49

YATIRIM İÇİN KONYA ÇÜNKÜ

...

Konya'da, gıda maddeleri konusunda, ana ürünler itibarıyla ihracat ve ithalat arasında ortaya çıkan dengenin son derece uyumlu olduğu görülüyor. Konya, gerek üretim girdilerinin yeterliliği gerekse mevcut know-how ve yenilikçi yaklaşımları, potansiyel yurtiçi ve yurtdışı pazarları harekete geçirme becerisi, coğrafi olarak mevcut ve potansiyel pazarlara ulaşım kapasitesi gibi nedenlerle olası yatırımcılar için büyük bir fırsat sunuyor.

Türkiye'nin buğday ambarı olan Konya'da; Türkiye hububat üretiminin % 15'i ve şeker pancarı üretiminin % 31'i gerçekleştiriliyor. Konya, sahip olduğu toplam tarım alanının yanı sıra; arpa, buğday, şeker pancarı, ayçiçeği, lale, kiraz, kuru fasulye ve havuç üretimiyle Konya, Türkiye'de ilk sırada yer alıyor. Faal nüfusun % 75'i tarım, hayvancılık, balıkçılık, avcılık ve ormancılıkla uğraşırken, yıllık safi gelirinin % 40'ını tarım oluşturuyor.

Yıllık 10 milyar TL'yi aşan tarımsal üretim değeriyle Konya, Türkiye'nin en büyük tarımsal üreticisi konumunda yer alıyor.

(Konya ihracat rakamlarının % 16'sını tarım ürünleri oluşturuyor.)

Kırmızı et üretiminde 2. sırada yer alan Konya; koyun sayısında 2. sırada, sığır sayısında ise ilk sırada bulunurken, toplam süt üretiminde yine birinci sırada yer alıyor. Tavuk yumurtası üretiminde 2. sırada yer alan Konya, Türkiye üretiminin %11,66'sını karşılıyor.

Konya gıda sektöründe; dondurulmuş, kurutulmuş ve paketlenmiş gıda, konserve gıda, bitkisel yağ, sıvıyağ, tarıma dayalı sanayi de kullanılan endüstriyel yağlı bitki ve bio-dizel gibi endüstriyel ürünlerin üretimine yatırım yapılabilir.

Yılda iki ürün alabilme, ucuz ve bol hammadde (hemen her türlü üretim girdilerinin düzenli olarak temin edilebilmesi), gerek iç pazar, gerekse dış pazara ulaşımın kolay olmasıyla bağlantılı düşük ulaşım masrafları, teknoloji, işgücü ve teşvik sistemleri yanındageniş bir ürün yelpazesine de sahip olma gibi avantajlar, Konya gıda sektöründe yapılacak yatırımlar için fırsat sunuyor.

KONYA'YA ULAŞIM

50

Coğrafi konumu nedeniyle tarih boyunca önemli bir ticaret ve konaklama merkezi olan Konya; il merkezinden kuzey, kuzeybatı, kuzeydoğu, batı, doğu ve güney yönünde uzanan yollarla diğer illere bağlanmaktadır.

Konya-Afyonkarahisar, Eskişehir-Bursa-İstanbul, Konya-Ankara karayolları Ankara ve kuzeybatıda bulunan illerle; Konya-Aksaray yolu Nevşehir ili ve kuzeydoğu illeriyle; batıya uzanan Konya-Beyşehir yolu Isparta-Denizli-Aydın üzerinden İzmir iliyle bağlantı sağlarken, güneydeki Konya-Karaman yolu ilin Mersin ve Adana'ya ulaşımını sağlar.

Ayrıca Ereğli üzerinden Ankara-Adana karayoluna bağlanan yol ile de hem Adana ve güneydoğu illerine hem de Kayseri üzerinden Karadeniz illerine ulaşım sağlanır. Konya-Seydişehir yolu ise Konya ve İç Anadolu Bölgesini en kısa mesafeden güney kıyılarına ulaştırmaktadır.

Türkiye genelinde 12.000 km olan demiryolu ağının %6.6'sına sahip olan Konya'nın sınırları içinden geçen demiryolu uzunluğu yaklaşık 800 km'dir.

Konya'dan demiryolu ulaşımı Yüksek Hızlı Tren (Konya-Ankara/ Konya-Eskişehir/Konya-İstanbul), Toros Ekspresi (İstanbul-Konya-Gaziantep), İç Anadolu Mavi Treni (Ereğli-Konya-İstanbul) ve Meram Ekspresi (İstanbul-Konya) hatları ile sağlanmaktadır. Yüksek hızlı tren ile Ankara ve Eskişehir'e 1,5 saatte, İstanbul'a ise 4 saatte gidilmektedir.

Bir adet askeri-sivil havaalanına sahip olan Konya'da havayolu ulaşımı da gün geçtikçe önemini arttırmaktadır. Uluslararası trafiğe hudut kapısı olarak açık olan havaalanı şehir merkezine 20 km uzaklıktadır. Her gün düzenli olarak İstanbul ve İzmir'e uçuşlar gerçekleştirilirken, yaz aylarında da Avrupa'nın çeşitli noktalarına direkt uçuşlar yapılmaktadır.

